

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 786/2567

บริษัท ก.โจทก์ นาง พ.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 12, ป.พ.พ. มาตรา 369, ป.พ.พ. มาตรา 386

ย่อ / หลักกฎหมาย

สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาต่างตอบแทน เมื่อโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อไม่เหมาะสมแก่การใช้งาน จำเลยมีสิทธิบ้ายเปี่ยงไม่ชำระค่าเช่าซื้อแก่โจทก์ได้โดยไม่ถือว่าผิดนัด โจทก์ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา การที่โจทก์ติดตามทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนจากจำเลยและจำเลยมิได้โต้แย้งสัญญาเช่าซื้อจึงเลิกกันโดยปริยาย เมื่อเหตุแห่งการสิ้นสุดของสัญญาสืบเนื่องมาจากความผิดของโจทก์ที่ไม่ได้ดำเนินการเพื่อให้จำเลยจดทะเบียนรถที่เช่าซื้อต่อกรมการขนส่งทางบก และได้ความว่าเอกสารที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนสูญหายไป การที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเพิกเฉยต่อการจดทะเบียนรถที่เช่าซื้อให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่ปรากฏจากข้อนำสืบของโจทก์ว่าตามปกติประเพณีในการทำสัญญาเช่าซื้อที่ถือปฏิบัติกันมาผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่าซื้อรถบรรทุกหรือรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์โดยทั่วไปจะถือว่าตนมีหน้าที่เพียงส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้ใช้ประโยชน์เท่านั้น ส่วนการดำเนินการทางทะเบียนและเอกสารสำคัญที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนซึ่งตนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์จะมีอยู่และต้องจัดการอย่างไรไม่ใช่ข้อสำคัญที่ผู้ประกอบการธุรกิจต้องคำนึงถึงดังเช่นที่โจทก์ปฏิบัติ ประกอบกับปรากฏว่าเอกสารต่าง ๆ ของสัญญาเช่าซื้อที่โจทก์ทำกับผู้บริโภครายอื่นสูญหายอีกจำนวนมาก ข้อเท็จจริงที่กล่าวมานับว่าการประกอบธุรกิจของโจทก์ย่อหย่อนมิได้กระทำไปด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรมตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 12 ดังนี้ เมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิกกันโดยปริยายกับทั้งโจทก์มีพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจดังที่วินิจฉัยมาข้างต้น จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระค่าขาดราคา เบี้ยปรับ ค่าติดตามรถบรรทุกที่เช่าซื้อให้แก่โจทก์

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 3,076,774.12 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยให้การขอให้งดฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 161,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 14 สิงหาคม 2563) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 5,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้จำเลยใช้แทนตามทุนทรัพย์ที่โจทก์ชนะคดี ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีผู้บริโภค พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำเลยชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 14 สิงหาคม 2563) จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และอัตราร้อยละ 5 ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ยที่กระทรวงการคลังปรับเปลี่ยนโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาบวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ นอกจากนี้ที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา โดยศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภค

อนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภควินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความมีได้โต้เถียงกันในชั้นฎีกา รับฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2556 จำเลยทำสัญญาเช่าซื้อรถบรรทุกสิบล้อยี่ห้อฮิซุซุ และรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์จากโจทก์ในราคา 4,952,831 บาท ซึ่งเป็นราคาไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม ตกลงชำระค่าเช่าซื้อเป็นงวดรายเดือนรวม 46 งวด กำหนดชำระทุกวันที่ 16 ของเดือน เริ่มชำระงวดแรกวันที่ 16 มีนาคม 2557 ภายหลังทำสัญญาจำเลยไม่ชำระค่าเช่าซื้อแก่โจทก์ตั้งแต่งวดแรก จำเลยจึงทำบันทึกแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาเช่าซื้อ ฉบับลงวันที่ 16 มีนาคม 2557 โดยตกลงชำระค่าเช่าซื้อแก่โจทก์ 4,610,497.01 บาท ซึ่งเป็นราคาไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม และตกลงชำระค่าเช่าซื้อเป็นงวดรายเดือนรวม 45 งวด กำหนดชำระทุกวันที่ 30 ของเดือน เริ่มชำระงวดแรกวันที่ 30 เมษายน 2557 ภายหลังจากทำบันทึกแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาเช่าซื้อ จำเลยยังคงไม่ชำระค่าเช่าซื้อแก่โจทก์ตั้งแต่งวดแรกเป็นต้นไปเป็นเวลา 3 งวดติดต่อกัน โจทก์จึงมีหนังสือบอกกล่าวทวงถามและบอกเลิกสัญญาไปยังจำเลย ต่อมาวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 โจทก์ติดตามรถบรรทุกสิบล้อที่เช่าซื้อคืนจากจำเลย และวันที่ 3 พฤศจิกายน 2557 โจทก์ได้รับรถหางพ่วงกลับคืนมา โดยรถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงมีสภาพชำรุดทรุดโทรม โจทก์นำรถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงออกขายทอดตลาดได้เงิน 2,485,046.73 บาท คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่โจทก์ได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า สัญญาเช่าซื้อเลิกกันเพราะเหตุที่โจทก์ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยชอบ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบชำระค่าขาดราคา เบี้ยปรับ ค่าติดตามรถบรรทุกที่เช่าซื้อ กับค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่โจทก์ทรงจ่ายไปตามข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อแก่โจทก์หรือไม่ เพียงใด และค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถบรรทุกที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีผู้บริโภคกำหนดให้แก่โจทก์เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด ในการวินิจฉัยปัญหาตามฎีกาของโจทก์ดังกล่าว ศาลฎีกาเห็นสมควรยกปัญหาเรื่องสัญญาเช่าซื้อเลิกกันเพราะเหตุที่โจทก์ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยชอบ และความรับผิดชอบในค่าเสียหาย อันเป็นค่าขาดราคา เบี้ยปรับ กับค่าติดตามรถบรรทุกที่เช่าซื้อขึ้นวินิจฉัยเป็นประการแรก เห็นว่า สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่ง คู่สัญญาจึงมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ซึ่งกันและกัน หรือต่างเป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ โดยโจทก์คู่สัญญาฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อในสภาพเรียบร้อยใช้การได้ดีให้แก่จำเลย รวมไปถึงดำเนินการอันจำเป็นให้รถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ที่เช่าซื้อสามารถจดทะเบียนรถยนต์ได้อย่างถูกต้องเพื่อให้จำเลยครอบครองใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้ตามวัตถุประสงค์ของสัญญาและชอบด้วยกฎหมาย ในส่วนของจำเลยผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมมีหน้าที่ชำระค่าเช่าซื้อตอบแทนแก่โจทก์ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า ภายหลังจากทำสัญญาเช่าซื้อโจทก์เพียงส่งมอบรถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ให้จำเลยครอบครองใช้สอยตามสัญญาเท่านั้น แต่โจทก์มิได้จดทะเบียนรถหรือดำเนินการใดเพื่อให้จำเลยจดทะเบียนรถที่เช่าซื้อต่อกรมการขนส่งทางบกได้อย่างถูกต้อง ซึ่งหากนับตั้งแต่วันที่ 29 พฤศจิกายน 2556 อันเป็นวันทำสัญญาเช่าซื้อ จนกระทั่งถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 และวันที่ 3 พฤศจิกายน 2557 ซึ่งเป็นวันที่โจทก์ได้รับมอบรถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์กลับคืนมาจากจำเลยตามลำดับเป็นระยะเวลาอันเกิน 1 ปี จนเป็นที่มาแห่งข้อโต้แย้งปฏิเสธไม่ชำระค่าเช่าซื้อของจำเลยว่า โจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาส่งมอบรถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย แม้จำเลยทวงถามให้จดทะเบียนหลายครั้ง แต่โจทก์ยังคงเพิกเฉยทำให้ในระหว่างที่จำเลยนำรถบรรทุกสิบล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ไปใช้ขนส่งอ้อยขายให้แก่บริษัท น. จำเลยถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและเปรียบเทียบปรับอยู่เนืองนิตย์ ข้อเท็จจริงตามที่คู่ความดังกล่าวต้องถือว่า โจทก์ส่งมอบทรัพย์สินที่

เช่าซื้อไม่เหมาะสมแก่การใช้งาน โดยโจทก์ไม่อาจอาศัยความคิดเห็นของโจทก์ในเรื่องที่จำเลย
รับมอบรถบรรทุกไว้ใช้สอย มาสรุปว่าจำเลยไม่ถือเหตุแห่งการจดทะเบียนรถบรรทุกเป็นข้อสำคัญ
เพื่ออ้างว่าตนมิได้เป็นฝ่ายผิดสัญญาได้ เมื่อโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญา จำเลยชอบที่จะขายเบี่ยงไม่
ชำระค่าเช่าซื้อแก่โจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 369 โดยไม่ถือว่าจำเลย
ผิดนัด และโจทก์ผู้ผิดสัญญาไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาต่อจำเลยได้ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 386 สัญญาเช่าซื้อจึงมิได้เลิกกันตามที่โจทก์บอกเลิก
สัญญา แต่เลิกกันโดยปริยายจากการที่โจทก์ติดตามทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนจากจำเลยและจำเลยมิได้
โต้แย้งตั้งที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัย เมื่อเหตุแห่งการสิ้นสุดของสัญญาสืบเนื่องมาจากความผิด
ของโจทก์ที่มีได้ดำเนินการใดเพื่อให้จำเลยจดทะเบียนรถที่เช่าซื้อต่อกรมการขนส่งทางบก ทั้งยัง
ได้ความจากนางประนอมพร พยานโจทก์อีกว่า โจทก์จะต้องส่งเอกสารที่ต้องใช้ในการจด
ทะเบียนรถยนต์ให้แก่จำเลย แต่เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนสูญหายไปทำให้รถบรรทุกสับล้อ
และรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ยังมิได้จดทะเบียนรถตามกฎหมาย การที่โจทก์ซึ่งเป็น
ผู้ประกอบการจึงเพิกเฉยต่อการจดทะเบียนรถบรรทุกสับล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ให้
ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่ปรากฏจากข้อนำสืบของโจทก์ว่า ตามปกติประเพณีในการทำสัญญา
เช่าซื้อที่ถือปฏิบัติกันมา ผู้ประกอบการให้เช่าซื้อรถบรรทุกหรือรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์
โดยทั่วไปจะถือว่าตนมีหน้าที่เพียงส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้ผู้เช่าซื้อใช้ประโยชน์เท่านั้น ส่วน
การดำเนินการทางทะเบียนและเอกสารสำคัญที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนของรถยนต์ซึ่งตนเป็นผู้
ถือกรรมสิทธิ์จะมีอยู่และต้องจัดการเป็นอย่างไร มิใช่ข้อสคัญสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึง
ดังเช่นที่โจทก์ปฏิบัติ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณาประกอบกับเอกสารต่าง ๆ ของสัญญาเช่าซื้อที่
โจทก์ทำไว้กับผู้บริโศครายอื่นยังมีเอกสารสูญหายอีกจำนวนมากจนโจทก์ต้องไปลง
บันทึกประจำวันรับแจ้งความไว้เป็นหลักฐาน ข้อเท็จจริงที่กล่าวมานับว่าการประกอบธุรกิจของ
โจทก์มีความย่อหย่อนมิได้กระทำไปด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสม
ภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโศค พ.ศ. 2551 มาตรา 12
ดังนี้ เมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิกกันโดยปริยาย กับทั้งโจทก์มีพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจดังที่วินิจฉัย
มาข้างต้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 เห็นว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชำระค่าขาดราคา เบี้ยปรับและค่า
ติดตามรถบรรทุกที่เช่าซื้อแก่โจทก์นั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น คดี
มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่โจทก์ได้รับอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาเกี่ยวกับค่าเสียหายประการต่อไปว่า
จำเลยต้องรับผิดชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มแก่โจทก์หรือไม่ เพียงใด เห็นว่า ดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4
วินิจฉัยไว้ชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่โจทก์ได้รับอนุญาตให้
ฎีกาในปัญหาเกี่ยวกับค่าเสียหายประการสุดท้ายว่า ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถบรรทุกที่
ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีผู้บริโศคกำหนดให้แก่โจทก์เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า
ค่าเสียหายอันเป็นค่าขาดประโยชน์จากการนำรถบรรทุกสับล้อและรถหางพ่วงพร้อมอุปกรณ์ที่
เช่าซื้อออกให้บุคคลอื่นเช่าในอัตราเดือนละ 107,000 บาท ในช่วงเวลาที่จำเลยครอบครอง
ทรัพย์สินที่เช่าซื้อจนถึงวันที่โจทก์ได้รับทรัพย์สินดังกล่าวคืนเป็นเงิน 856,000 บาท ที่โจทก์
เรียกร้องและยกขึ้นฎีกาว่าเป็นจำนวนพอสมควรแก่ความเสียหายของโจทก์ เป็นค่าเสียหายที่โจทก์
คาดคิดเองโดยไม่มีเอกสารหลักฐานมาสนับสนุนว่า โจทก์นำรถยนต์ที่เช่าซื้อออกให้บุคคลใดเช่า
และได้รับค่าเช่าในอัตราที่กล่าวอ้างทุกเดือน เมื่อโจทก์ไม่อาจนำสืบให้เห็นถึงค่าเสียหายตามที่
โจทก์เรียกร้อง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 เห็นพ้องกันกับศาลชั้นต้นไม่กำหนดค่าเสียหายเป็นค่าขาด

ประโยชน์ให้เต็มตามคำขอของโจทก์ แต่กำหนดให้แก่โจทก์เป็นเงิน 161,000 บาท จึงนับว่า
เหมาะสมแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน พิพากษายืน
ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ณัฐชัย ไวยภาษจิรกุล · ชาญณรงค์ ปราณิจิตต์ · แรกรณ ปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/786/2567>